

تعاون و کشاورزی، سال نهم، شماره ۳۹، پائیز ۱۴۰۰

تحلیل نقش مدیریت جهادی، دانش و ریسک بر عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی استان تهران

ناصر سیف‌اللهی^{*}

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۶/۵

چکیده

شرکت‌های تعاونی روستایی چارچوب سازمانی برای افزایش توانایی اعضاء در جامعه، تولید و فروش محصولات، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد و برطرف کردن نیازهای اجتماعی و اقتصادی مردم مهیا می‌سازند. نوع پژوهش از نظر هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت روش کار توصیفی-همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی مدیران عامل شرکت‌های تعاونی تولید روستایی استان تهران است (۴۵ نفر) که به روش تمام شماری مورد مطالعه قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته که اعتبار آن با پانل متخصصان و کارشناسان در زمین پژوهش مورد تأیید قرار گرفت، جمع‌آوری شد. روایی با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی و پایایی پرسشنامه به وسیله آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت. جهت تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها از تکنیک معادلات ساختاری استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و Smart PLS تجزیه و تحلیل شد. بر اساس یافته‌های پژوهش، مدیریت جهادی، مدیریت دانش و مدیریت ریسک بر عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی تأثیر مثبت و معنادار دارند و از میان آن‌ها مدیریت دانش بیشترین تأثیر را دارد. یافته‌های این پژوهش می‌تواند در هدایت شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی به جهت توجه بیشتر به بهبود مدیریت آن‌ها مؤثر واقع شود.

واژه‌های کلیدی: مدیریت جهادی، مدیریت دانش، عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی.

۱. دانشیار گروه مدیریت بازرگانی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

naser_seifollahi@yahoo.com

* نویسنده مسئول

مقدمه

از بین عوامل تولید در بخش کشاورزی، مدیریت از جمله عوامل مهم است و به عنوان عامل پنهان و غیر فیزیکی تولید، نقش مستقیم و بسزایی در میزان تولید، افزایش عملکرد، کارایی و استفاده بهینه از منابع کمیاب ایفا می کند (دانشور کاخاکی و همکاران، ۱۳۸۸). پهلوانی و همکاران (۱۳۸۷) اعتقاد دارند که یکی از مهم ترین مشکلات شرکت های تعاونی تولیدی روستایی ضعف مدیریت است. همواره در بیشتر سازمان ها در جهان مدیران به دنبال ارتقاء و بهبود عملکرد سازمان های خود هستند. در این راستا یکی از مناسب ترین راهبردها، تمرکز بر روی دانش سازمانی و مدیریت صحیح آن است (بدری آذرین و همکاران، ۱۳۹۱). عملکرد سازمان عبارت است از دستیابی به اهداف سازمانی و اجتماعی یا فراتر رفتن از آن و انجام مسئولیت هایی که بر عهده افراد گذاشته شده است.

مدیریت عملکرد، دربرگیرنده سته کنش عمده است: (۱) برنامه ریزی عملکرد؛ یعنی تعیین اهداف و دستورالعمل ها برای پیروان در ابتدای دوره برنامه ریزی و تدوین طرح هایی برای رسیدن به این اهداف؛ (۲) آموزش؛ یعنی بازخورد روزبه روز و فعالیت های پیشرفتی برای تقویت نقشه های عملکرد؛ (۳) تجدیدنظر در عملکرد؛ یعنی ارزیابی کلی از عملکرد برای دوره خاص برنامه ریزی (نماین و فیض الهی، ۱۳۹۴).

بررسی مطالعات نشان می دهد که مدیریت دانش و راهبردهای آن، عوامل مهمی برای سازمان ها هستند (Abubaker et al., 2017). ارزیابی عملکرد همواره به عنوان یکی از ابزارهای و تکنیک های مهم جهت بررسی روند تحقق اهداف مختلف سازمانی به شکل های مختلفی است که توسط افراد مختلف سازمانی و برون سازمانی مورد توجه می گیرد. نتیجه حاصل از این ارزیابی می تواند تأثیرات قابل توجهی را در پی داشته باشد.

مدیریت دانش کلیدی ترین عنصر در تفاوت سازمان ها در کسب مزیت رقابتی شناخته شده است (Dayan et al., 2017). سیفاللهی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر مدیریت دانش و نوآوری فناورانه بر خلق مزیت رقابتی نشان داد که مدیریت دانش تأثیر مثبت و معنادار بر خلق مزیت رقابتی دارد. امروزه دانش، پایه اصلی رقابت است و در حال حاضر کلید اصلی در رقابت پذیری سازمان ها تلقی شده است

(فتحیان و همکاران، ۱۳۹۳)؛ بنابراین، سازمان‌ها همواره برای توسعه دانش به عالی‌ترین سطح به منظور دستیابی به اهداف سازمانی خود تلاش می‌کنند. مدیریت اثربخش ریسک نیز از رویکردهای جدیدی است که برای بهبود عملکرد سازمان‌ها در شرایط عدم اطمینان محیطی استفاده می‌شود. مدیریت اثربخش ریسک به معنی کاربرد نظام‌مند سیاست‌های مدیریتی، رویه‌ها و فرآیندهای مربوط به فعالیت‌های تحلیل، ارزیابی و کنترل ریسک است (عسگرنژاد و امکانی، ۱۳۹۶).

مدیریت می‌تواند در اشکال گوناگونی خود را نشان دهد؛ اما زمانی می‌تواند دستاوردهای بزرگ مورد انتظار را تحقق بخشد که این مدیریت با مؤلفه‌های جهادی همراه باشد. در صورتی که مدیریت خردمند با رویکرد جهادی به هدایت سازمان بپردازد می‌تواند علاوه بر اهداف مالی به اهداف غیرمالی و متعالی سازمانی نیز نائل گردد. از سوی دیگر رویکرد مدیریت جهادی، به‌عنوان یک رویکرد مدیریتی، نیازمند شناخت بهتر توسط سازمان‌های ایرانی است. تحلیل و ارزیابی هر رویکرد مدیریتی لازمه شناخت و تبیین بهتر آن رویکرد است (تولایی و شکوهیار، ۱۳۹۶). مدیریت جهادی واجد خصوصیات و ویژگی‌هایی است که می‌تواند در موفقیت سازمان‌ها نقش اساسی ایفا نماید، این ویژگی‌ها در بطن دستورها، توصیه‌ها، نظرها و شیوه‌های به کار گرفته‌شده توسط پیشوایان دین حضور و وجود عینی دارد، ولی برای استفاده از آن در سطوح سازمانی و کاربردی کردن آن‌ها در سازمان‌ها، نیاز به کار پیشگامان و دور از هراس و خودکم‌بینی صاحب‌نظران مدیریت و پژوهش دارد، (مشایخی و همکاران، ۱۳۸۸).

بر اساس تبیین مفهوم مدیریت جهادی، می‌توان مشاهده نمود که این رویکرد مدیریتی دارای یک اصل محوری و بنیادی است که آن تأکید تام بر معنویت و ارزش‌های اخلاقی-اسلامی-انسانی است. در واقع، مدیریت جهادی بدون معنویت وجود نخواهد داشت. امروزه با پیشرفت‌های علم مدیریت، تأثیر معنویت بر شاخص‌های کارآمدی، کارایی، سلامت سازمانی، خدمت‌دهی مناسب، بهره‌وری، تکریم و غیره به اثبات رسیده است (بوداکی و شادی، ۱۳۹۳).

اندازه‌گیری عملکرد یکی از فرآیندهای اصلی مدیریت جهت تجزیه و تحلیل فعالیت‌های خود و بررسی انطباق بین آن‌ها و اهداف سازمان است که نتیجه آن می‌تواند زمینه ساز

تصمیم‌گیری در اقدامات آتی باشد. به‌طور کلی، ارزیابی عملکرد به مجموعه اقدامات و اطلاعات اطلاق می‌شود که به‌منظور افزایش سطح استفاده بهینه از امکانات و منابع جهت دستیابی به اهداف به شیوه‌های اقتصادی توأم با کارایی و اثربخشی صورت می‌گیرد. نظام ارزیابی عملکرد را می‌توان فرآیند سنجش و اندازه‌گیری و مقایسه میزان و نحوه دستیابی به وضعیت مطلوب دانست. عملکرد سازمانی یکی از مهم‌ترین مفاهیم در پژوهش‌های رشته مدیریت است. همواره در اکثر سازمان‌ها مدیران و رهبران سازمانی در پی ارتقاء و بهبود عملکرد سازمان‌های خویش هستند (Chin et al., 2003). عملکرد سازمان شاخصی است که چگونگی تحقق اهداف سازمان یا مؤسسه را می‌سنجد (Hsu & Wang et al., 2008).

در سنجش عملکرد، دو رویکرد عمده وجود دارد: (۱) عینی و (۲) ذهنی. هر دو رویکرد دارای محاسن و معایب خاص خود هستند. مقیاس‌های عینی، بیشتر واقعی هستند؛ اما از نظر قلمرو پوششی، محدود به داده‌های مالی هستند و دیگر ابعاد سازمانی را تبیین نمی‌کنند. از سوی دیگر، مقیاس‌های ذهنی، کمتر واقع‌گرا هستند؛ اما توصیفی غنی از اثربخشی سازمان ارائه می‌کنند. این مقیاس‌ها اجازه می‌دهند که دامنه وسیعی از سازمان‌ها در صنایع مختلف مورد مقایسه قرار گیرند (Allen et al., 2008).

به دنبال تصویب اصل ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی که در آن نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران تبیین شده است، نظام اقتصادی کشور بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی استوار گردید. در اصل ۴۳ قانون اساسی یکی از راه‌های بارز جهت رفع نابسامانی‌های اقتصادی از جمله فقر، محرومیت، بیکاری، رکود و تورم با مشارکت و همکاری قشرهای مختلف مردم پیش‌بینی شده است تا در قالب شرکت‌های تعاونی سرمایه‌گذاری کنند و از مشکلات خود و جامعه گره‌گشایی نمایند و نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران را از دیگر نظام‌ها متمایز کنند. لذا نظام اقتصاد تعاونی به‌عنوان یکی از بخش‌های سه‌گانه در اقتصاد ملی ایران تعیین و تعریف شده است (خنیفر و حسینی فرد، ۱۳۹۲).

تعاونی‌های تولید روستایی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین منابع تولید محصولات کشاورزی از متولیان تأمین امنیت غذایی در کشور به‌شمار می‌آیند. علاوه بر آن، تعاونی‌های تولید روستایی با افزایش بازدهی تولید، نقش بسیار مهمی در کاهش فقر روستایی ایفا

می‌کنند و می‌توانند خدماتی را که دولت‌ها قادر به تأمین آن‌ها برای مردم فقیر نیست، فراهم کنند (به نقل از فاریانی و احمدوند، ۱۳۹۵).

مدیریت اثربخش جهادی، دانش و ریسک یکی از راه‌کارهای اصلی است که در بهبود عملکرد مالی می‌توانند نقش اساسی ایفا کنند. عملکرد مالی شرکت‌ها در واقع مهم‌ترین معیاری است که بر اساس آن مدیریت تصمیم به توسعه و گسترش سرمایه‌گذاری‌های شرکت در چارچوب مأموریت خود می‌گیرند. شرکت‌ها با عملکرد مالی ضعیف مجبور به خروج از صنعت می‌شوند و در مقابل شرکت‌ها با عملکرد مالی عالی و خوب در طی زمان به رشد خود ادامه می‌دهند؛ بنابراین، ادامه فعالیت شرکت‌های تعاونی در عمل تابعی از عملکرد مالی آن‌ها است. با توجه به مطالب ارائه‌شده در پژوهش حاضر به بررسی و تحلیل سه متغیر مدیریت جهادی، مدیریت دانش و مدیریت ریسک در عملکرد مالی شرکت‌های تعاونی پرداخت شده است که تاکنون در پژوهشی به‌طور هم‌زمان به بررسی این موضوع پرداخته نشده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

در سطح جهان، بخش تولید نقش مهمی در توسعه و رشد هر اقتصادی دارد. عملکرد سازمان‌های کسب‌وکار در سراسر جهان نگرانی‌های متخصصان را به‌ویژه در بخش تولید اکثر اقتصادها افزایش داده است. امروزه دانش به منبع اصلی ثروت تبدیل شده است و کارکنان دارایی بسیار ارزشمندی شمرده می‌شوند. یک مسئله اساسی هم برای افراد و هم برای سازمان‌ها نحوه مدیریت دانش است (Wang and Wu, 2016). به گفته اولجا و همکاران (Olja et al., 2017)، سازمان‌های شکل‌گرفته بر پایه نیروی کار و سرمایه به تدریج توسط سازمان‌هایی جایگزین می‌شوند که بر اساس توانایی‌های دانش شکل‌گرفته باشند، زیرا موفقیت و بقای آن‌ها با ایجاد خدمات و محصولات جدید، نوآورانه و بهتر سازگار شده است.

عصر حاضر، عصر اقتصاد دانش‌بنیان^۱ نامیده می‌شود. جاشپارا (Jashpara., 2007) مدیریت دانش را در قالب یک فرآیند چهار حلقه‌ای این‌گونه تعریف می‌کند: فرآیندهای

یادگیری اثربخش که توأم با خلق، سازمان‌دهی، تبادل دانش (اعم از ضمنی و آشکار که با استفاده مناسب از ابزار فناوری و محیط فرهنگی محقق می‌شود) و به کار بستن آن است و سبب ارتقاء عقلانی سازمان و بهبود عملکرد آن می‌شود (بودلای و شریف‌زاده، ۱۳۸۷). مدیریت دانش فرآیندی است که به واسطه آن سازمان‌ها در زمینه یادگیری (درونی کردن دانش سازمانی)، کدگذاری (بیرونی کردن دانش)، توزیع و انتقال دانش، مهارت‌هایی کسب می‌کنند، تعریف می‌کند. سویپی (Swype, 2001) معتقد است که مدیریت دانش دارای دو بخش است: مدیریت فن‌آوری اطلاعات و مدیریت بر افراد (مهر علی‌زاده، ۱۳۸۸). تاکنون دانشمندان وقت خود را صرف تولید دانش می‌کردند، ولی در حال حاضر بیشتر تلاش‌ها در جهت بهره‌برداری از دانش علمی است. معیارهای بررسی بهره‌برداری از دانش مربوط به جنبه‌های مختلف فرآیند تصمیم‌گیری است (کفاش پور و همکاران، ۱۳۹۵).

مدیریت ریسک مستلزم شناسایی ریسک، برآورد ریسک، تجزیه و تحلیل / ارزیابی ریسک، گزارش خطر و ارتباطات و سپس نظارت / کنترل و مشاهده ریسک است (Bikker and Metzmakers., 2005). مدیریت ریسک خوب نه تنها یک سازوکار دفاعی است، بلکه یک سلاح قدرتمند برای شرکت‌های تولیدی است و این به شدت به کیفیت رهبری بستگی دارد. جوریون (Jorion, 2009) بیان می‌کند که یک ریسک شناخته شده نسبت به ریسک ناشناخته نگرانی کم‌تری دارد. ریسک بسیار چندوجهی، پیچیده و اغلب به هم پیوسته است و مدیریت آن را به جای نگرانی ضروری می‌داند. ریسک قابل پیشگیری نیست، بلکه قابل کنترل است.

مدیریت ریسک بخشی اصلی از مدیریت استراتژیک سازمان است و فرآیندی است که به موجب آن سازمان‌ها باهدف دستیابی به منافع پایدار در هر فعالیت و در کل مجموعه فعالیت‌ها به طور متناوب خطرات مربوط به فعالیت‌های خود را برطرف می‌کنند. سودآوری سازمان ممکن است تحت تأثیر ضعف برون‌سپاری و خطرات موجود در زنجیره تأمین قرار گیرد. مدیریت ریسک یک روش مؤثر برای به حداقل رساندن اثرات نامطلوب ریسک‌ها و بهینه‌سازی فواید موقعیت‌های خطرناک است. مدیریت ریسک واحد کسب‌وکار ریسک را مدیریت می‌کند تا اطمینان قابل قبولی برای دستیابی به اهداف

واحد تجاری را فراهم آورد (Gordon et al., 2009). همچنین، مدیریت اثربخش ریسک ابزاری قوی و دوسویه، هم برای دفاع و هم برای تهاجم در بازار مالی رقابتی امروزی محسوب می شود (Andersen., 2006). نبود مدیریت مؤثر ریسک در شرکت به تحمیل هزینه‌های مازاد به هر دو طرف سرمایه‌گذار و سرمایه پذیر و البته کاهش سطح عملکرد شرکت منجر می شود که از شواهد عینی تأثیر مدیریت مؤثر ریسک در عملکرد است (پورزمانی و کریمی، ۱۳۸۹). در مطالعات متعدد نشان داده شده است که اجرای سیستم مدیریت اثربخش ریسک بنگاه به بهبود عملکرد مالی منجر خواهد شد (احمدوند، ۱۳۸۷؛ Hoyt and Liebenberg., 2011).

فرهنگ جهادی همان فرهنگ دین و مکتب اسلام است، همان فرهنگ خدا باوران است، همان فرهنگ ولایت و امامت و خلاصه فرهنگ و فرزندان پاکش است و باید توجه داشت که در تحلیل‌ها و بررسی‌ها هرگز نباید فرهنگ جهادی را از فرهنگ اسلام ناب محمدی جدا دانست (مرتضوی و عراقی، ۱۳۸۸). مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان و کارکنان وزارت جهاد کشاورزی بایان اینکه آنچه انقلاب اسلامی به ما داد، فرهنگ جهادی بود، تصریح می کنند: فرهنگ جهادی در همه صحنه‌ها و عرصه‌ها از قبیل به کارهای زیربنایی، کشاورزی و دامداری و امثال این‌ها هم به کار می آید.

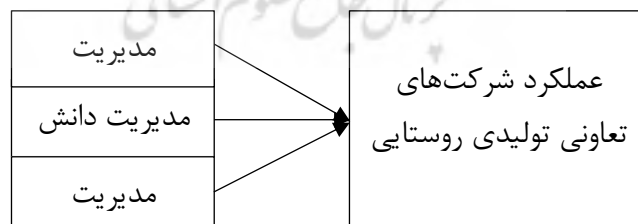
مدیریت جهادی در واقع همان مدیریت علمی است که بر اساس فرمول‌ها و قوانین مطرح در دانش مدیریت پایه‌ریزی شده است. تفاوت این نوع مدیریت با مدیریت صرف در این است که مبنای مدیریت جهادی، مبنای اسلامی و ارزشی است و می توان گفت: مدیر مسلمان با در نظر گرفتن ابعاد دینی و ایمانی به مدیریت؛ تعریف تازه‌ای به آن می بخشد و مفهوم مدیریت جهادی را به وجود می آورد. در مدیریت جهادی که برگرفته از مدیریت اسلامی است به علم، فرهنگ و انسان و ارزش‌های انسانی توجه ویژه‌ای شده است؛ بدین ترتیب مدیریت جهادی نوعی مدیریت ارزشی و با اصالت فرهنگی و هماهنگ با مدیریت علمی است (افتخاری و همکاران، ۱۳۹۷).

سیفاللهی (۱۳۹۷) در پژوهشی تحت عنوان بررسی اثر ابعاد مدیریت دانش بر زنجیره ارزش در صنعت زنبورداری به نتیجه رسید که ابعاد مدیریت دانش بر زنجیره ارزش در صنعت زنبورداری تأثیر مثبت و معناداری دارد. سیفاللهی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان بررسی اثر

مدیریت دانش بر بهره‌وری سازمانی نشان داد که ابعاد مدیریت دانش؛ کسب دانش، ذخیره‌سازی، تسهیم و کاربرد دانش بر بهره‌وری سازمانی تأثیر مثبت و معنادار دارد. سوزا و همکاران (Souza et al., 2012) رابطه مدیریت اثربخش ریسک بنگاه و بهبود عملکرد شرکت‌های برزیلی غیرمالی را بررسی کردند. نتایج نشان داد ریسک در فعالیت‌های اصلی سازمان نقش مهمی دارد و بهبود عملکرد با سطح بلوغ مدیریت اثربخش ریسک و سطح مشارکت صاحبان منافع در مدیریت اثربخش ریسک سروکار دارد. آندر سن (Andersen, 2009) مدیریت اثربخش ریسک مؤثر در عملکرد شرکت را با در نظر گرفتن دو متغیر نوآوری و ساختار سرمایه بررسی کرد. این مطالعه نشان داد، مدیریت ریسک اثربخش، دو توانایی بهره‌برداری از فرصت‌ها و جلوگیری از آثار اقتصادی مضر را ترکیب می‌کند و رابطه مثبت و معناداری با عملکرد شرکت دارد. سیتی زاله‌ها و همکاران (Siti Zaleha, 2014) رابطه بین سامانه‌های حسابداری مدیریت، مدیریت اثربخش ریسک و عملکرد سازمانی را در مؤسسات مالی بررسی کردند. یافته‌های آن‌ها نشان داد، اجرا و پیاده‌سازی مدیریت اثربخش ریسک به استفاده از اطلاعات پیچیده سامانه‌های حسابداری مدیریت نیاز دارد. جاوید طارق و یار خان (Tariq Javed and Yar Khan, 2011) عملکرد اقتصادی تحت سطوح مختلف اندازه شرکت، اهرم مالی و ریسک توانایی مدیریت شرکت‌های بزرگ چندملیتی را بررسی نموده‌اند، نتایج تحقیق نشان می‌دهد که عملکرد اقتصادی با اندازه شرکت و توانایی مدیریت ریسک رابطه مثبت و با اهرم مالی رابطه منفی دارد. اوجو (Ojo, 2010) نشان داد که فارغ از اندازه شرکت، داشتن یک سیستم مؤثر کنترل داخلی که مطابق با ماهیت، پیچیدگی و خطر ذاتی شرکت طراحی شده باشد، در مدیریت ریسک‌ها شرکت تأثیر مطلوبی دارد. باسه و همکاران (Busse et al., 2010) به منظور بررسی ارتباط بین حاکمیت شرکتی و عملکرد و مدیریت ریسک و حاکمیت شرکتی، ۱۴۴۸ شرکت را بین سال‌های ۱۹۹۱ و ۲۰۰۸ مورد بررسی قرار داده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که بین حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نیکبخت و رحمانی نیا (۱۳۸۹) به بررسی تأثیر میزان مالکیت نهادی بر عملکرد شرکت پرداخته‌اند. به‌طور کلی نتایج بیانگر وجود رابطه مثبت بین مالکیت نهادی و عملکرد شرکت‌ها است. ابراهیمی کردلر و همکاران (۱۳۸۹) تأثیر نوع مالکیت نهادی بر عملکرد

شرکت را بررسی نمودند. نتایج حاکی از رابطه مثبت بین مالکیت نهادی و عملکرد شرکت است. سیفاللهی و حمیدزاده اربابی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان تحلیل اثر مدیریت دانش و جهت‌گیری بازار بر عملکرد بازار با نقش میانجی نوآوری بازنشان دادند که متغیر مدیریت دانش بر عملکرد بازار تأثیر و معنادار دارد. پور صادق و ذاکری (۱۳۹۴) تحقیقی با عنوان بررسی تأثیر مدیریت جهادی بر اثربخشی سازمان در سه بعد رهبر، پیرو و زمینه انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که از میان سه بعد رهبر، پیرو و زمینه در مدیریت جهادی، ابعاد پیرو و زمینه بر اثربخشی سازمان تأثیر معناداری دارد، در حالی که بعد رهبر مدیریت جهادی بر اثربخشی تأثیر مثبت و معنی‌داری ندارد. عطا فر و همکاران (۱۳۹۲) تحقیقی با عنوان تأثیر رهبری معنوی اسلامی بر عملکرد سازمانی انجام دادند. نتایج تحقیق نشان داد که رهبری معنوی اسلامی بر عملکرد سازمانی تأثیر معنادار دارد؛ همچنین، نتایج فرضیه‌های فرعی پژوهش نشان داد که ابعاد رهبری معنوی اسلامی شامل: یاد خدا، توکل، اخلاص، تقوا و معادگرایی به ترتیب بر عملکرد سازمانی تأثیر معنادار دارد.

با توجه به مطالب مذکور مدل مفهومی پژوهش دربرگیرنده سه متغیر مدیریت ریسک، مدیریت دانش، مدیریت جهادی به‌عنوان متغیرهای مستقل و عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی به‌عنوان متغیر وابسته است. به‌رغم پیوند این سه متغیر بر عملکرد، مبانی نظری به شکل مفهومی، در هیچ پژوهشی به صورت تجربی رابطه این چهار متغیر بررسی نشده است. نوآوری پژوهشگر در این پژوهش آن است که این ارتباط علی را در سطح عملیاتی و تجربی دنبال کرده و با استفاده از تحلیل عاملی این رابطه علی را تحلیل کرده است؛ بنابراین، بر اساس مطالعات، چارچوب مفهومی زیر ترسیم می‌شود.

شکل ۱. چارچوب مدل مفهومی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت روش کار توصیفی - پیمایشی است؛ و به دلیل استفاده از پرسشنامه از نوع تحقیقات کمی به شمار می‌رود. جامعه آماری پژوهش شامل مدیران شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی است. به جای نمونه‌گیری از مدیران با توجه به تعداد جامعه آماری که ۴۵ نفر بودند، از روش تمام‌کاری استفاده گردید.

پرسشنامه محقق ساخته که اعتبار آن با پانل متخصصان و کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت، به‌عنوان ابزار اندازه‌گیری متغیرها مورد استفاده قرار گرفت. پرسشنامه‌ها بین مدیران عامل شرکت‌های تعاونی‌های تولید روستایی توزیع و از پاسخ‌های آن‌ها به سؤالات پرسشنامه داده‌های پژوهش جمع‌آوری گردیده است. پرسشنامه دارای ۴۲ گویه (مدیریت جهادی ۶ گویه، مدیریت دانش ۱۲ گویه، مدیریت ریسک ۱۲ گویه و عملکرد ۱۲ گویه) بود. در این تحقیق برای تعیین روایی، پرسشنامه در اختیار کارشناسان و متخصصان قرار گرفت تا میزان مرتبط بودن سؤالات را تعیین نمایند و سپس تعدادی از پرسشنامه‌ها به صورت آزمایشی در اختیار پاسخگویان قرار گرفت و تعدادی از سؤالات اصلاح گردید. به‌منظور سنجش پایایی ابزار اندازه‌گیری پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. بررسی رابطه‌ها و آزمون فرضیه‌ها از روش تحلیل عاملی تأییدی و معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار SPSS و smart PLS صورت گرفته است. هر سؤال به صورت مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی زیاد = ۵ تا خیلی کم = ۱) درجه‌بندی شده است.

ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری

مدل اندازه‌گیری، روابط بین متغیرهای پنهان و آشکار را تعریف می‌کند. برای بررسی روایی همگرایی معیار میانگین واریانس استخراج^۱ (AVE) شده مورد تحلیل قرار می‌گیرد. مقادیر میانگین واریانس استخراج شده بیش از ۰/۵ است که نشان‌دهنده روایی همگرایی مناسب پرسشنامه است (بارکلی و همکاران، ۱۹۹۹). پایایی ترکیبی^۲ (مقادیر بالاتر از ۰/۷) یک معیار ارزیابی برازش درونی مدل است و بر اساس میزان سازگاری سؤالات

1. Average Variance Extracted (AVE)

2. Composite Reliability

مربوط به سنجش هر عامل قابل محاسبه است. شاخص پایایی ترکیبی نسبت مجموع بارهای عاملی متغیرهای مکنون به مجموع بارهای عاملی به علاوه واریانس خطا است. مقادیر آن بین ۰ تا ۱ است و جایگزینی برای آلفای کرونباخ است. سازگاری استاندارد برای پایایی ترکیبی (CR) مقدار بالای ۰/۶ است که تمام مقادیر پایایی ترکیبی بیش از ۰/۶ می‌باشند؛ بنابراین، مدل اندازه‌گیری دارای پایایی ترکیبی مناسب نیز است. شاخص آلفای کرونباخ میزان بارگیری هم‌زمان متغیرهای مکنون یا سازه را در زمان افزایش یک متغیر آشکار اندازه‌گیری می‌کند. مقدار این شاخص از ۰ تا ۱ است.

میزان رابطه یک سازه با شاخص‌هایش در مقایسه رابطه آن سازه با سایر سازه‌ها با روایی واگرا مشخص می‌گردد. طبق شاخص فورنل و لارکر جذر میانگین واریانس استخراج‌شده هر متغیر پنهان باید بیشتر از حداکثر همبستگی آن متغیر پنهان با متغیرهای دیگر باشد. روایی واگرایی قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارد تا با سازه‌های دیگر. برای این شاخص حداقل مقدار ۰/۵ در نظر گرفته شده است و این بدان معناست که متغیر پنهان مورد نظر حداقل ۰/۵ واریانس مشاهده پذیرهای خود را تبیین می‌کند. در جدول ۱ ضریب پایایی کرونباخ، میانگین واریانس استخراج‌شده، پایایی مرکب و در جدول ۲ معیار فورنل و لارکر از حداقل مقدارشان بیشتر است و متغیرها پایایی بالایی دارند و بنابراین مدل اندازه‌گیری از پایایی بالایی برخوردار است (جدول ۱).

جدول ۱- خلاصه شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری

عملکرد شرکت‌های تعاونی	آلفای کرونباخ	rho_A	پایایی ترکیبی	(AVE)
روستایی تولیدی	۰/۹۴۰	۰/۹۴۲	۰/۹۴۰	۰/۵۶۸
مدیریت جهادی	۰/۸۲۶	۰/۸۵۸	۰/۸۴۵	۰/۵۴۴
مدیریت دانش	۰/۹۱۹	۰/۹۲۲	۰/۹۰۷	۰/۵۵۸
مدیریت ریسک	۰/۸۹۱	۰/۸۹۷	۰/۸۸۲	۰/۵۸۷

معیار واگرایی فورنل و لارکر

در معیار واگرایی فورنل و لارکر مقادیر موجود در روی قطر اصلی ماتریس، باید از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوطه بزرگ‌تر باشد (آذر و همکاران، ۱۳۹۱). طبق جدول ۲ می‌توان گفت که سازه‌ها از روایی بالایی برخوردارند.

جدول ۲- روایی واگرا (معیار Fornell & Larcker)

مدیریت ریسک	مدیریت دانش	مدیریت جهادی	عملکرد	
			۰/۷۵۴	عملکرد
		۰/۷۳۷	۰/۶۶۱	مدیریت جهادی
	۰/۷۴۷	۰/۷۰۵	۰/۷۹۰	مدیریت دانش
۰/۷۶۷	۰/۷۴۶	۰/۶۱۴	۰/۶۷۴	مدیریت ریسک

برازش مدل ساختاری

معیار ضریب تعیین یا R^2

معیار دیگر برای بررسی برازش مدل ساختاری، ضرایب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان وابسته مدل است. R^2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳، ۰/۶۷ به‌عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شود (داور و رضازاده، ۱۳۹۲). مقدار R^2 برای سازه‌های درون‌زای پژوهش با توجه به سه مقدار ملاک، می‌توان مناسب بودن برازش مدل ساختاری را تأیید کرد (جدول ۳).

جدول ۳- معیار ضریب تعیین یا R^2

ضریب تبیین اصلاح‌شده	ضریب تبیین	عملکرد
۰/۶۵۲	۰/۶۵۵	

معیار F^2

آزمون اندازه اثر تفسیری جزئی‌تر از آزمون ضریب تعیین است و بررسی می‌کند که هر متغیر به‌تنهایی چقدر در ضریب تعیین سهم دارد. هیر و همکاران (Hair et al., 2017) برای تفسیر آن سه مقدر ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را معرفی نموده‌اند که به ترتیب

نشان از اندازه تأثیر کوچک، متوسط و بزرگ یک سازه برسازه دیگر دارد.

جدول ۴ - معیار اندازه تأثیر F^2

عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی	عملکرد شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی
۰/۰۴۶	مدیریت جهادی
۰/۳۰	مدیریت دانش
۰/۰۳۰	مدیریت ریسک

معیار ضریب نسبت تک خصیصه‌ای - چند خصیصه‌ای

با توجه به برخی انتقادات به روش فورنل و لارکر، در این تحقیق از معیار تک خصیصه‌ای - چند خصیصه‌ای نیز استفاده شد که مقادیر زیر ۰/۹ تأییدکننده‌ی روایی تشخیصی است.

جدول ۵ - ضریب نسبت تک خصیصه‌ای - چند خصیصه‌ای (HTMT)

عملکرد	مدیریت جهادی	مدیریت دانش	مدیریت ریسک
۰/۷۷۸			
مدیریت جهادی	۰/۵۹۶		
مدیریت دانش	۰/۷۳۷	۰/۷۳۰	
مدیریت ریسک	۰/۶۰۷	۰/۶۵۲	۰/۶۷۱

برازش مدل

مقادیر شاخص‌های مربع فاصله اقلیدسی (ULS.d) و فاصله‌ی ژئودسیک (d-G) به ترتیب دارای مقادیر t برابر ۲۴/۲۳ و ۱۱/۹۲ بوده که هر دو در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار گزارش شده‌اند و نشان از آن دارند که تخمین مدل به شکل کارایی صورت گرفته است. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از شاخص‌های برازش مدل می‌توان نتیجه گرفت که مدل ساختاری و اندازه‌گیری از روایی و پایایی خوبی برخوردارند.

جدول ۶ - خلاصه برازش مدل

مدل اشباع	مدل برآورد شده
-----------	----------------

۰/۱۶۰	۰/۱۶۰	شاخص SRMR
۲۴/۲۳۲	۲۴/۲۳۲	d_ULS
۱۱/۹۱۷	۱۱/۹۱۷	d_G

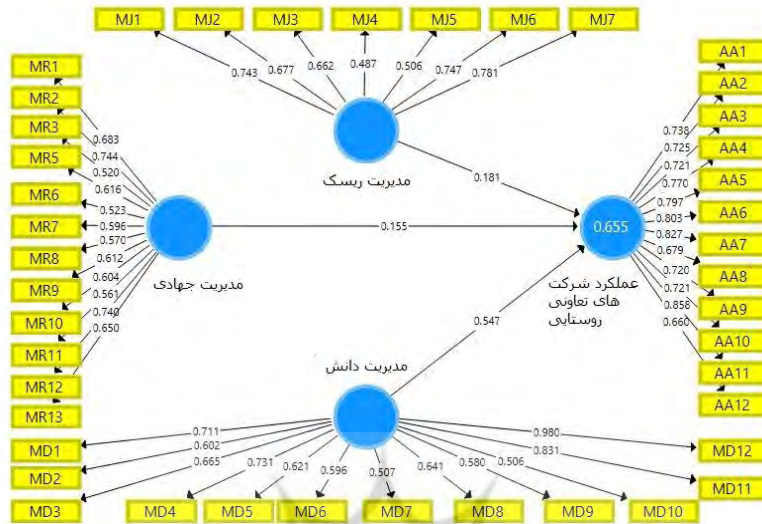
یافته‌ها

یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که سه متغیر مدیریت جهادی، مدیریت دانش و مدیریت ریسک به‌طور مشترک واریانس عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی را تبیین می‌کنند. همان‌طور که در شکل ۲ مشاهده می‌گردد، ضریب مسیر اثر متغیر مدیریت جهادی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی روستایی معادل ۰/۱۸۱ محاسبه شده است و با توجه به این که مقدار آماره t برابر ۳/۵۰ و در سطح ۰/۰۵ معنادار است، با اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت مدیریت جهادی بر عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی تأثیر مثبت و معنادار دارد و چنانچه مدیریت جهادی تقویت گردد، عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی نیز تقویت خواهد شد.

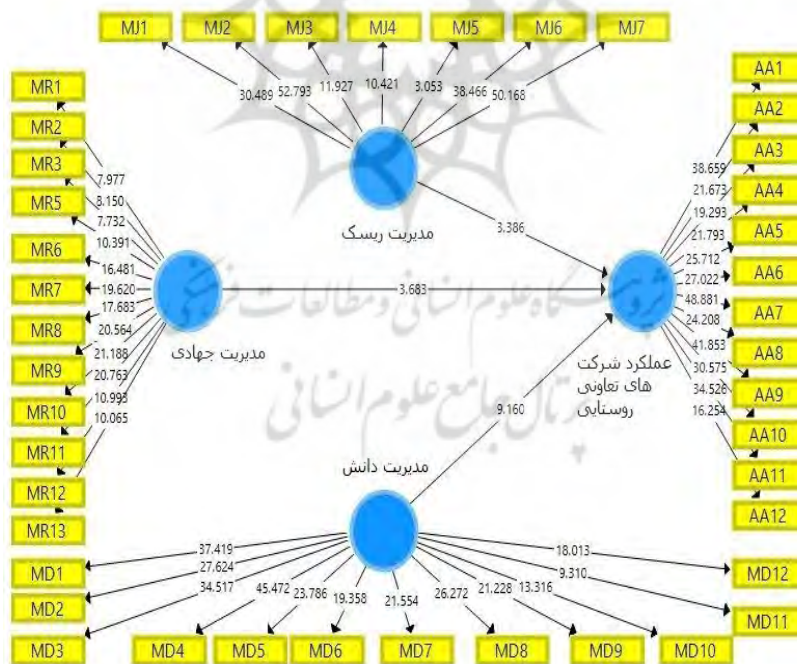
همچنین ضریب مسیر اثر متغیر مدیریت ریسک و مدیریت دانش بر عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی نیز به ترتیب معادل ۰/۱۵۵ و ۰/۵۴۷ و مقدار آماره t نیز به ترتیب ۳/۷۶ و ۹/۱۶ است؛ بنابراین، با اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت مدیریت ریسک و دانش بر عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی تولیدی تأثیر مثبت و معنادار دارند (شکل ۳).

خلاصه نتایج آزمون فرضیه‌ها

با توجه به مقدار آماره t که از ۱/۹۶ در سطح اطمینان ۰/۹۵ بزرگ‌تر است، طبق جدول ۷ هر سه فرضیه اصلی پژوهش تأیید می‌شوند. ضرایب مسیر و آماره معناداری بیانگر آن است که کلیه فرضیه‌ها مورد تأیید قرار می‌گیرند.

شکل ۲- مدل ساختاری همراه با بارهای عاملی

شکل ۳- مدل ساختاری فرضیه تحقیق همراه با ضرایب معناداری

جدول ۷- نتایج آزمون فرضیه‌ها

نتیجه	آماره t	انحراف استاندارد (STDEV)	ضریب مسیر نمونه‌های اصلی (O)	
تأیید	۳/۳۸۶	۰/۰۵۳	۰/۱۵۵	مدیریت جهادی - عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی
تأیید	۹/۱۶۰	۰/۰۴۸	۰/۵۴۷	مدیریت دانش - عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی
تأیید	۳/۶۸۳	۰/۰۴۸	۰/۱۸۱	مدیریت ریسک - عملکرد شرکت‌های تعاونی روستایی

نتیجه‌گیری و پیشنهادها

امروزه شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی نقش مؤثری در حمایت از تولیدات روستایی و اشتغال ایفا می‌کنند؛ بنابراین مدیریت مطلوب و بهینه این تعاونی‌ها می‌تواند در تخصیص بهینه منابع و افزایش درآمد و سودآوری تعاونی‌ها نقش غیرقابل‌انکاری بر عهده گیرند و یکی از ابزار مؤثر ایجاد اشتغال در روستاها به شمار روند. بررسی تجربه پس از انقلاب اسلامی در حوزه توسعه روستایی نشان می‌دهد، مدیریت جهادی توانست اثرات شگرفی در عرصه‌های مختلف توسعه روستایی و حتی در سطح ملی از خود بر جای بگذارد، به نحوی که اثرات آن همچنان در اذهان کشاورزان مناطق مختلف مانده است و در این تحقیق نیز از جمله مدیریت‌هایی بوده است که توسط اعضاء به‌عنوان اثرگذارترین عامل بهبود مدیریت تعاونی‌های تولید روستایی انتخاب شده است. مدیریت ریسک عامل مهمی در بهبود عملکرد تعاونی‌های تولید روستایی است. مدیریت اثربخش ریسک، جزء حیاتی سیستم کنترل در نظر گرفته می‌شود و هر کسب‌وکاری بدون مدیریت اثربخش ریسک سودآور نخواهد بود. نبود مدیریت مؤثر ریسک در شرکت به تحمیل هزینه‌های مازاد به هر دو طرف سرمایه‌گذار و سرمایه‌پذیر و البته کاهش سطح عملکرد شرکت منجر می‌شود که این از شواهد عینی تأثیر مدیریت مؤثر ریسک در عملکرد است.

مدیریت دانش ضمن بهبود شایستگی فعلی افراد و کل سیستم، ایجاد ارتباط بین شایستگی فرد با کارکرد واقعی‌شان را مورد توجه قرار داده و به دنبال بهبود و توسعه شایستگی‌های جدید افراد برای هماهنگی با فناوری‌های مدرن و دنیای متحول است.

یادگیری شخصی و سازمانی، نوآوری با ایجاد تغییرات در محصولات، خدمات، فرآیندها فن‌آوری‌ها و شناسایی بازار و بازاریابی محصولات جدید از جمله مواردی است که در مدیریت دانش مورد توجه قرار گرفته‌اند. مدیریت دانش به‌عنوان مهم‌ترین عامل چالش‌های تعاونی‌های تولید روستایی مطرح شده است و یکی از مهم‌ترین وظایف مدیر این است که بتواند مدیریت دانش را در بین اعضای سازمان عملی سازد. امروزه سازمان‌ها علی‌رغم پیشرفت سریع در فناوری و افزایش شدت جریان انتقال اطلاعات از ماشین به انسان، از تبادل اطلاعات در میان نیروی انسانی بی‌نیاز نیستند. چون کارکنان دانشی شرکت‌ها به‌عنوان یک منبع مزیت رقابتی شناخته می‌شوند، شاید بتوان از مدیریت ریسک و مدیریت دانش به‌عنوان ابزاری یادکرد که شرکت‌های تعاونی‌های تولید روستایی می‌توانند از این ابزار برای کاهش مشکلاتی که با آن مواجه هستند، استفاده کنند. یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات، پور زمانی و کریمی (۱۳۸۹)، تاروردی و دامچی (۱۳۹۱)، تولابی و شکوهیار (۱۳۹۳) و حیاتی و مؤیدی (۱۳۹۵) همسو است.

با توجه به اهمیت تعاونی‌ها در بین روستائیان، تعاونی‌ها می‌توانند به ابزاری برای رشد و توسعه اقتصاد تبدیل شوند، مشروط بر این‌که از نهاده‌ها و عوامل تولید به‌صورت کارا و مؤثر استفاده کنند. نتیجه کلی تحقیق حاضر نشان داد که مدیریت جهادی، مدیریت دانش و مدیریت ریسک به بهبود عملکرد منجر می‌شود. از این رو، به نظر می‌رسد بهبود مدیریت در شرکت‌های تعاونی تولیدی روستایی در کنترل هزینه‌ها در مراحل مختلف تولید، افزایش درآمدها به خاطر استفاده مناسب از عوامل تولید و در نتیجه سودآوری منجر می‌شود. سودآوری شرکت‌های تعاونی تولیدی زمینه لازم برای افزایش اشتغال و توسعه فعالیت‌ها و همچنین به‌کارگیری فناوری‌های جدید در حوزه فعالیت را به همراه خواهد داشت؛ بنابراین، از طریق توسعه و سرمایه‌گذاری بیشتر شرایط اشتغال روستائیان هر چه بیشتر مهیا می‌گردد که یکی از معضلات اصلی کشور در بعد اقتصادی است. نتایج این مدل ساختاری نشان داد روی‌آوری بیشتر به مدیریت جهادی، مدیریت دانش و مدیریت ریسک به‌طور مستقیم منجر به تقویت و افزایش عملکرد شرکت‌های تعاونی می‌گردد که نتیجه آن بهبود وضعیت درآمدی اعضا و

در نتیجه افزایش استانداردهای زندگی و غیره خواهد گردد. پیشنهاد می‌گردد مدیران شرکتهای تعاونی روستایی در فرایند مدیریت ریسک استفاده از مدل مدیریت ریسک برای ارزیابی صحیح و واقعی از مدیریت ریسک به منظور مدیریت ریسک و بهبود عملکرد مالی توجه جدی داشته باشند و نسبت به ایجاد واحد مجزای مدیریت ریسک به منظور سنجش و مدیریت ریسک اقدام کنند. به مدیران شرکتهای تعاونی روستایی توصیه می‌گردد نسبت به نهادینه کردن تسهیم دانش بین کارکنان بپردازند و اقدامات لازم را برای تقویت مشارکت کارکنان در فرایند استقرار مدیریت دانش و ایجاد مخازن دانش مبذول نمایند. توصیه می‌گردد مدیران نسبت به حفظ روحیه انقلابی گری و تکلیف مداری بین کارکنان و ارزیابی عملکرد با دیدگاه مدیریت جهادی به طور صحیح و مستمر در شرکتها بپردازند که نتیجه آن می‌تواند منجر به کارایی و اثربخشی شرکتها گردد. مهم‌ترین محدودیت در این پژوهش عدم تمایل تعدادی از مدیران عامل شرکتهای تعاونی‌های تولید روستایی در اختصاص زمان خود به پرد کردن پرسشنامه بود که با پیگیری مکرر نهایتاً حاضر به تکمیل پرسشنامه گردیدند.

قدردانی و تشکر

بدین وسیله ار اداره کل تعاون وزارت تعاون کار و رفاه اجتماعی استان تهران جهت حمایت از این طرح تشکر و قدردانی می‌گردد.

پروژه‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع

- ابراهیمی کردلر، ع.، مرادی، م. و اسکندر، ه (۱۳۸۹). تأثیر نوع مالکیت نهادی بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران (۱۳۸۵-۱۳۷۷). تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۲، شماره ۸۱۱۹، ۱۰۴-۱۰۴.
- احمدوند، م.، ر (۱۳۸۷). مروری اجمالی بر مبانی نظری و وظایف مدیریت ریسک در فعالیتهای اقتصادی، مجله اقتصادی، شماره ۸۷ و ۸۸، ۳۵-۵.
- آذر، ع (۱۳۹۱). مدل‌سازی مسیری - ساختاری در مدیریت: کاربرد نرم‌افزار smart PLS، تهران، انتشارات نگاه دانش.
- افتخاری، الف.، زرگر زاده، م.، ع و شمشیری، م (۱۳۹۷). مؤلفه‌های مدیریت جهادی در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی). فصلنامه مدیریت نظامی، سال ۱۸ شماره ۲، ۸۳-۵۳.
- ایرانبان (۱۳۹۶). شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر استقرار مدیریت دانش و رابطه آن با مزیت رقابتی و عملکرد سازمانی. فصلنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. سال هشتم. شماره ۱۴۲، ۲-۱۲۷.
- بدری آذرین، ی.، سید عامری، م.، ح و ایمان پور، ع (۱۳۹۱). تحلیل رگرسیونی رابطه بین اجزای مدیریت دانش و عملکرد منابع انسانی، نشریه مدیریت ورزشی، دوره ۴، شماره ۱۵، ۳۵-۳۵.
- بوداقی، ح و سمیرا، ش (۱۳۹۳). ابعاد، شاخص‌ها و مؤلفه‌های مدیریت جهادی در فرهنگ غدیر، تهران: سومین همایش بین‌المللی فرهنگ غدیر الگوی مدیریت جهادی.
- بودلایی، حسن؛ شریف‌زاده، فتاح (۱۳۸۷). مدیریت دانش در سازمان‌های اداری، تولیدی و خدماتی، نشر جهاد دانشگاهی (دانشگاه علامه طباطبائی)، تهران.
- خنیفر، ح و حسینی فرد، م (۱۳۹۲). مدیریت تعاونی‌ها. قم: توسعه سبز.
- پهلوانی، مصیب؛ حسین کریم، محمد؛ قربانی، حسین (۱۳۸۷). بررسی و نظرسنجی درباره مشکلات و توانمندی‌های بخش تعاون در استان سیستان و بلوچستان. فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۱۲۹، ۱-۱۰۱.
- پورزمانی، ز و کریمی، ع (۱۳۸۹). تأثیر مدیریت مؤثر ریسک و سرمایه‌های فکری بر سطح عملکرد شرکت‌ها. دانش مالی تحلیل اوراق بهادار، دوره ۳، شماره ۶، ۱۸-۱.
- پورصادق، ن و ذاکری قزآنی، ز (۱۳۹۴). بررسی تأثیر مدیریت جهادی بر اثربخشی سازمان در سه بعد رهبر، پیرو و زمینه، پژوهش‌های منابع انسانی دوره ۷، شماره ۴، ۹۵-۱۱۶.

- تولایی، ر، الف و شکوهیار، س (۱۳۹۳). ارزیابی مؤلفه‌های مدیریت جهادی بر عملکرد سازمانی با رویکرد کارت امتیازی متوازن. فصلنامه علمی-پژوهشی چشم‌انداز مدیریت دولتی، شماره ۱۹، ۳۷-۵.
- حبیبی، الف و عدنور، م (۱۳۹۶). مدل‌یابی معادلات ساختاری و تحلیل عاملی (آموزش کاربردی نرم‌افزار لیزرل). سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- دانشورکاخکی، م، عاقل، ح، هاتف، ح و سروری، ع، الف (۱۳۸۸). نقش مدیریت در عملکرد شرکت‌های تعاونی تولید روستایی استان خراسان رضوی، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۲، شماره ۴، ۳۷-۲۳.
- سیف‌اللهی، ن (۱۳۹۷). بررسی اثر ابعاد مدیریت دانش بر زنجیره ارزش در صنعت زنبورداری (مورد مطالعه: استان اردبیل). مجله تحقیقات اقتصاد و توسعه کشاورزی ایران. دوره ۲-۴۹، شماره ۴، ۸۰۴-۷۹۷.
- عسگرنژاد نوری، ب و امکانیان، پ (۱۳۹۵). تأثیر مدیریت اثربخش ریسک در عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران: نقش واسطه‌ای سرمایه‌فکری و اهرم مالی، مدیریت دارایی و تأمین مالی. سال پنجم، شماره ۱۱۲-۹۳.
- عطافر، ع، امیری، ز، کاظمی، ع و یداله، الف (۱۳۹۲). تأثیر رهبری معنوی اسلامی بر عملکرد سازمانی (مورد مطالعه: شرکت گاز استان لرستان)؛ و فصلنامه علمی - پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۲۱، شماره ۱، ۲۳۹ - ۲۱۹.
- فاریانی، م و احمدوند، م (۱۳۹۵). تعیین‌کننده‌های عملکرد تعاونی‌های تولید روستایی در جنوب استان کرمان. فصلنامه‌های پژوهش‌های برنامه‌ریزی، شماره ۳، ۴۱۸-۴۱۰.
- فتحیان، م، اخوان، پ و چراغ‌علی، س (۱۳۹۳). بررسی تأثیر به‌کارگیری مدیریت دانش بر عملکرد سازمانی با استفاده از کارت امتیازی متوازن، مهندسی صنایع و مدیریت. شماره ۱۲:۱۴۷-۱۳۹.
- مرتضوی، س، م و عراقی، ج (۱۳۸۷). عنصر مراقبت در فرهنگ و مدیریت جهادی. مجموعه مقالات برگزیده همایش فرهنگ و مدیریت جهادی.
- مشایخی، ک، تاج‌آبادی، ر و مرادی نژاد، الف (۱۳۸۸). نقش فرهنگ جهادی در پیشگیری از بروز فساد اداری، دومین همایش ملی فرهنگ و مدیریت جهادی.
- مهر علیزاده، ی و عبدی، م، ر (۱۳۸۸). نظام مدیریت دانش: تجربه‌ی سازمان امور مالیاتی کشور. نشر دانشگاه شهید چمران اهواز.
- نماین ف و فیض‌اللهی، ف (۱۳۹۴). تأثیر فرهنگ سازمانی بر عملکرد سازمان با نقش میانجی نوآوری (مطالعه موردی: شهر، صنعتی ایلام) فرهنگ ایلام، دوره شانزدهم، شماره ۴۶ و ۴۷، ۱۶۱-۱۴۷.
- نیکبخت، م، ر و سیدی‌الحسینی، ه (۱۳۸۹). تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر عملکرد شرکت، مجله پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز، دوره دوم، شماره اول، ۲۷۰-۲۵۱.

- Abubakar, A.M., Elrehail, H., Alatailat, M.A. and Elçi, A.(2017). Knowledge management, decision-making style and organizational performance. *Journal of Innovation & Knowledge*.
- Allen, S.R., Dawson, G., Wheatley, K., & White, C.S. (2008). Perceived diversity and organizational performance. *Employee Relations*, 30(1), 20-33.
- Andersen, T.J. (2006). *Global Derivatives: A Strategic Risk Management Perspective*. Pearson Education, Harlow.
- Andersen, T.J. (2009). Effective Risk Management Outcomes: Exploring Effects of Innovation and Capital Structure, *Journal of Strategy and Management*, 2(4), 352 – 379.
- approach to improve effectiveness. *Sci. Edu. J. Manage., Tadbir*
- Bikker J.A and Metzmakers P.A.J. (2005). Bank Provisioning Behaviour and Procyclicality, *Journal of International Financial Markets, Institutions and Money*, 15(2), 141-157.
- Bussu, Jeffrey A., Goyal, AMIT, and Wahal, Sunil(2010). Performance and Persistence in Institutional Investment Management. *The Journal of Finance*, Vol. Lxv, No.2.
- Chin, k, lau, H, & Pun. K. (2003). Development of acknowledge self – based assessment System Organizational Measuring for performance Expert systems with, *Applications* 3, 443-445
- Chung, K.(2008). Intellectual Capital: Definitions, Categorization and Reporting Models. *Journal of Intellectual Capital*, 9(4).609–638, available at: www.emeraldinsight.com/1469.
- Ward, S.C., Chapman C.B. and Curtis, B. (1991). On the allocation of risk in construction projects. *International Journal of Project Management*, 9 (3). 24-28.
- Dayan, Rony, Peter Heisig, and Florinda Matos. (2017). Knowledge management as a factor for the formulation and implementation of organization strategy. *Journal of Knowledge Management* 21(2), 308-329.
- Hoyt, R.E. and Liebenberg, A.P. (2011). The Value of Enterprise Risk Management, *The Journal of Risk and Insurance*, 78(4), 795– 822.
- Hsu, L.C. & Wang, C.-H. (2012). Clarifying the Effect of Intellectual Capital on Performance: The Mediating Role of Dynamic Capability. *British Journal of Management*, 23(2), 179-205.
- Jashapara, A. (2004). *Knowledge Management: An Integrated Approach* Harlow, Essen: Prentice Hall.
- Malhotra Yogesh (2003). *Measuring Knowledge Assets of a nation: Knowledge Systems for Development*. New York City, New York McDermott, R. and O'Dell. C. (2001). Overcoming cultural barrier to sharing knowledge. In: *Journal of knowledge management*, 6(1), 45-53.
- Ojo, Marianne.(2010). International Framework for Liquidity Risk Measurement, Standards and Monitoring: Corporate Governance and Internal Controls" Online at <http://mpira.ub.uni-muenchen.de/21847/> MPRA Paper No. 21847.
- Olja, A., Dragan, T., Iztok, P., Polona, S. (2017). Strategic aspect of knowledge management. *Journal of Management*, 50(2), 163-177.
- Ortmann, GF & King, RP. (2007). *Agricultural Cooperatives I: History, Theory and Problems*. Agrekon, 46(1), 40-68.
- Payle, D.(1997). *Bank Risk Management*, Working Paper No.272, University of California.

- Siti Zaleha, A.R., Che Ruhana, I. and Wan Khairuzzaman, Wan I., (2014). Management Accounting Systems, Enterprise Risk Management and Organizational Performance in Financial Institutions, *Asian Review Asian Review of Accounting* 22(2):128-144
- Souza, Rodrigo Silva De; Silva Gomes, Sônia Maria Da; Bruni, Adriano Leal; Oliveira, Gilca Garcia De; Sampaio, Márcio Santos, Faria. Juliano Almeida De. (2012). Enterprise Risk Management and Performance Improvement: A Study with Brazilian Nonfinancial Firms, in Antonio Davila, Marc J. Epstein, Jean-François Manzoni (ed.) *Performance Measurement and Management Control: Global Issues, Studies in Managerial and Financial Accounting*, Vol.25, Pp. 275 – 298.
- Tariq, Javed and Yar Khan, Muhammad (2011). Impact of Size and Risk Management on Economic Performance of Multinational Corporations, *International Journal of Business and Social Science*, 2 (2).92-98
- Wang A., Wu, S. (2016). The role of Knowledge management and innovation performance. *SAGE Journal of Information Science*, 32(6), 222-242.
- Gordon, L.A., Loeb, M.P. and Tseng, C.Y. (2009). Enterprise Risk Management and Firm Performance: A Contingency Perspective, *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol.28, (4):Pp. 301–327.

Analysis of the Role of Risk Management, Knowledge and Jihadi on the Performance of Rural Production Co-Cooperatives in Tehran Province*N. Seifollahi^{1*}*

Received: 4 Jun 2021

Accepted: 27 Aug 2021

Abstract

Rural cooperatives provide an organizational framework for increasing the ability of members in society, producing and selling products, creating employment, increasing income, and meeting the social and economic needs of the people. In terms of research method, this research is considered as exploratory-causal research. The statistical population of the study includes 45 managers of rural production cooperatives in Tehran province who have been selected by counting method. Data were collected using a researcher-made questionnaire whose validity was confirmed by a panel of experts in the field. Cronbach's alpha was used to determine the reliability and reliability of the research tool. Validity was checked using confirmatory factor analysis and reliability was assessed by Cronbach's alpha. Structural equation modeling was used to analyze the hypotheses. Data were analyzed using SPSS and Smart PLS software. According to the research findings, jihadi management, knowledge management and risk management have a positive and significant effect on the performance of rural production cooperatives and among them knowledge management has the most impact. The findings of this study can be effective in guiding rural production cooperatives to pay more attention to improving their management.

Keywords: Jihadi Management, Knowledge Management, Risk Management, Performance of Rural Production Co-Cooperatives

p. Associate Professor, Department of Business Management, Mohaghegh Ardabili University, Ardabil, Iran.

*Corresponding Author

naser_seifollahi@yahoo.com